

عزاداری

بایدها

و

نبایدها

ناصر باقری بید هندی

باقری بیدھندی، ناصر، ۱۳۳۷.

عزاداری، بایدھا و نبایدھا / ناصر باقری بیدھندی .

قم: فداییان اہل بیت (علیہ السلام)، ۱۳۸۴.

۶-۶-۹۵۱۷۷-۹۶۴:۱۶۱ شابک / ص ۱۲۶

قیمت:

سوگواربھا، ۲. شیعہ - دفاعبھا و ردبھا. الف.

عنوان: عزاداری، بایدھا و نبایدھا.

۲۶۴ ب ۱۲۶۰، ۲۹۷/۷۴

شناسنامہ

نام کتاب: عزاداری، بایدھا و نبایدھا

نویسنده: ناصر باقری بیدھندی

ناشر: انتشارات فداییان اہل بیت (علیہ السلام)

تاریخ چاپ: ۱۳۸۴

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۲۰۰ جلد

طرح روی جلد: یعقوبی

انتشارات فداییان اہل بیت

فهرست مطالب

۵	 اهداء
۷	 سخن ناشر
۱۷	 سوگواری در اسلام
۱۹	 حکم عزاداری
۲۲	 تاریخچه مجالس عزاداری حسینی
۳۰	 اهداف برپایی مراسم
۳۷	 عوامل مؤثر در جاودانگی، گسترش و تحول
۳۷	 مراسم عزاداری
۴۸	 وظائف شیعیان
۵۶	 وظائف بنیانگذاران و گردانندگان
۶۵	 وظائف خطباء
۸۳	 نوای شاعران
۹۷	 وظایف مداحان و مرثیه خوانان
۱۲۰	 فهرست اهم منابع

اهداء:

با نهایت خلوص و احترام، این کتاب را تقدیم می‌کنیم:
به یاران با وفای امام حسین علیه السلام که روز عاشورا همچون پروانه
برگرد خورشید وجود امام خویش چرخیدند و در نثار جان بریکدیگر
پیشی گرفتند و راه و رسم وفاداری را جاودان ساختند؛ به حق پویانی
که در طریق جانبازی و ایثار همواره به ایشان اقتدا می‌کنند؛

به عالمانی که در شرایط سخت و دشوار ممنوعیت عزاداری
حسینی برای زنده نگاهداشتن مشعل عاشورا و نام و یاد اهل
بیت علیهم السلام و عزای شریف آن ذوات مقدسه متحمل اذیت‌ها شدند، و
بهترین مصداق برای آیه شریفه «الَّذِينَ يَبْلَغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ
يَخْشَوْنَهُ وَ لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ»^(۱) بودند.

و به فقیهان تحریف ستیز و عاشورا پژوهان درد آشنا که بیانگر
اهداف والای حسینی اند.

به خرد ورزانی که در برابر خرافه‌ها و خرد ستیزی‌ها ایستاده و
در دفاع از حقیقت از هرگونه فداکاری و جانبازی مضایقه نمی‌کنند.
و به پدر و مادر ارجمندم به خاطر زحماتی که برای تربیتم
متحمل شده‌اند.

لَا عَذَابَ اللَّهِ أُمِّي إِنَّهَا شَرِيبَتْ
حُبِّ الْوَصِيِّ وَ غَدَّتْنِي بِاللَّبَنِ
وَكَانَ لِي وَالِدٌ يَهْوِي أِبَاهُ الْحَسَنِ عليه السلام
فَقَصَرْتُ مِنْ ذِي وَدِّهِ أَهْوَى أِبَاهُ الْحَسَنِ

۱. سوره احزاب، آیه ۳۹ آنان (پیامبران پیشین) که ارزشهای والای الهی
را تبلیغ می‌کنند و در این راه، جز از خداوند نمی‌هراسند.

سخن ناشر

الحمد لله رب العالمين والشكر لله رب الشهداء و
الصديقين الذي جعل في ذرية الحسين عليه السلام الائمة
النجباء و في تربته الشفاء و تحت قبته استجابة
الدعاء و صلى الله على محمد و آله الطاهرين.

برگزاری مجالس مذهبی، یکی از نتایج معنوی
قیام سیدالشهداء علیه السلام و مورد سفارش اکید ائمه هدی
علیهم السلام بوده است، و آنان خود با برپایی مراسم
عزاداری و ذکر مصیبت، دیگران را به چنین امری
تشویق می کردند. زنده داشت یاد و خاطره امام
شهیدان و یاران فداکارش از لوازم حب اهل بیت علیهم السلام
و از بارزترین نشانه های عشق امت به ساحت مقدس
امام حسین علیه السلام است. بعد از واقعه کربلا، شیعیان،
همواره به یاد امام حسین علیه السلام و یاران و خاندانش
زیسته اند و دزنها و عیان پیوسته سوگواران حضرت

بوده‌اند.

زنده نگه‌داشتن عاشورا در حقیقت زنده نگه‌داشتن فرهنگ و قاموسی است که آئینه همه خوبی‌هاست، در کریمه همه واژه‌های تجسم یافته معرفت و نیکی دیده می‌شود، از ایثار و شهادت و گذشت و سخاوت و... تا نماز و دعا و شب زنده داری؛ زنده نگه‌داشتن عاشورا، یعنی زنده نگه‌داشتن تقابل خیر و شر، حق و باطل و نور در برابر ظلمت، زنده نگه‌داشتن فرهنگی که در آن عزیز فاطمه از آب خود و فرزندان‌ش اسب دشمنان را سیراب می‌کند در برابر فرهنگی که در بین دو نهر به جای آب حنجره شش ماهه‌ای را می‌شکافد! شیعه بر حسین می‌گرید، اما گریه شیعه تنها گریه بر مصیبت نیست، گریه بر فضیلت هم هست.

امروز باید از یک سونگری به عاشورا گذشت و در کنار اشک و آه و ماتم در چگونه کشته شدن، به سمت شناخت و شناساندن کشته سرزمین کریمه به جهانیان قد علم کرد.

بزرگداشت مراسم سوگواری دارای مظاهر گوناگونی است و سعادت‌مندان هر یک در حد توان

خود به انجام یکی از آنها توفیق پیدا می‌کنند و جان خویش را در جاری یاد شهیدان کربلا صفا می‌دهند و با طهور اشک کدورت ظلم و ظلم پذیری را از آینهٔ جان می‌زدابند.

عناصر ارزشمند و ارکان تشکیل دهنده^(۱) مجالس عزای حسینی که کانون دینی خود را به نام مبارک او روشن نگاه داشته‌اند در صورتی که با اخلاص به بر پایی مجالس نور اقدام کنند و نسل جوان را با اسلام عزیز آشنا نمایند، در زمرهٔ بهترین انسانها هستند. به ملتی که مراسم بود مرام حسین

من احترام گزارم به احترام حسین^(۲)
واعظان در طی قرون در مراسم سوگواری درسها و پیامهای عاشورا را برای شرکت کنندگان بازگو کرده‌اند آنان را که قریحه‌ای بود هر یک به فراخور استعداد و بضاعت خویش، احساس و تأثر خود را در قالب سوزناکترین مرثیه در باره امام و یاران جان باختة اش سروده و عواطف را برانگیخته‌اند و ذاکران نیز با سوز و گداز و مهیج‌ترین شکل آنها را برای

۱. روحانی مبلّغ، ذاکر، مؤسس (بانی)، خدمتگزاران.

۲. شعر از عبدالعلی نگارنده.

محبان امام حسین علیه السلام خوانده‌اند. اینان به مقتضای احادیث بسیار در ثواب همه شنوندگان و گریه کنندگان و خدمتگزاران مجالس اهل بیت علیهم السلام شریک و سهم خواهند بود.

فرهنگ عاشورا و نقشه استعمار

در روزگار فتنه رهنمایان ایمان و هنگامه پر آشوب دشمنان قرآن، که جامعه دینی ما و فرهنگمان در معرض تهاجم خصم است. مراسم بابرکت عزاداری حسینی نیز مانند هر پدیده‌ی مردمی دیگر، دستخوش سوء استفاده‌ی غرض ورزان و بدخواهان و قدرت‌های مخرب اعتقادی قرار می‌گیرد و شیطان نیز با اهداف خاصی به میدان آمده و در این باره دخالت و تباہ سازی‌ها دارد. و سپاهیان ابلیس نیز جهت تخریب ارزش‌ها و باورهای دینداران بسیج شده‌اند.

استکبار جهانی و وهابیان که از قدرت حقیقی مجالس عزاداری متین و بزرگداشت خاندان نبی صلی الله علیه و آله خبر دارند^(۱) و راز بقاء و ترقی و شهرت و شکوه و

۱. نک: تهاجم یا تفاوت فرهنگی، حسن بلخاری، واقع‌ی عاشورا و پاسخ به شبهات، پیشگفتار؛ اعترافات، ج ۲ از عطائی.

شوکت تشیع را در این گونه مراسم و تعظیم شعائر دینی یافته‌اند و اقامه عزای حسینی را ستون پولادین در برابر نفوذ فرهنگ بیگانه می‌دانند. و از طرفی چون عاشورا را نمی‌توان از فرهنگ شیعه حذف کرد ی مردم را از آن روی گردان نمود در پی مخدوش کردن چهره تابناک نهضت عاشورا کوشش‌های فراوانی کرده‌اند. از جمله راهکارهای خود را شبیه پراکنی و مناقشه‌های سست پیرامون عزاداری و گریه برای امام حسین علیه السلام قرار داده‌اند^(۱) و اگر بتوانند با افزودن خرافات و حرکت‌های افراطی و تفریطی ضمن حفظ صورت آن، رسمش را دگرگون می‌سازند^(۲) و خاصیت تحرک بخشی آن را می‌گیرند و با صرف هزینه‌های هنگفت مسیر عزاداری صحیح را تغییر و سوگواری‌های عاطفی را برجسته و بعد معرفتی و حماسی آن را از بین می‌برند تا دیگر مراسم سوگواری نتواند درس عزت و شهادت بدهد.^(۳)

-
۱. نک: روزنامه جمهوری اسلامی، مورخه ۷۴/۳/۲۳ اظهار نظر وهابیان؛ واقعه عاشورا و پاسخ به شبهات.
 ۲. نک: عزاداری سنتی شیعیان، ج ۳، ص ۴۵۷.
 ۳. نک: کتاب «نقشه‌ای برای جدایی مکاتب الهی» از دکتر مزایکل برانت، از معاونان سیا.

و از سوی دیگر برخی از دوستان امام حسین علیه السلام که در ارادت آنان تردیدی نیست - بایی توجهی همان امری را که دشمنان می‌خواهند دنبال می‌کنند. و این امر، رسالت روحانیت را مضاعف می‌سازد. از این رو بر حوزه‌های علمیه، دستگاهها و برنامه ریزان نظام تبلیغی و ذاکران مجالس حسینی و پاسداران فرهنگ عاشورایی لازم است بیدار و حساس باشند و سنگر خود را در مقابل این حیل‌ها حفظ کنند و در برابر اهداف و سیاست دشمنان اسلام و تهاجم فرهنگی عکس العمل شایسته‌ای نشان دهند تا این سرمایه عظیم مذهبی از تهاجم بعضی و از تنازل و تهابط بعضی دیگر مصون بماند تا همچنان سازندگی و برکات خود را داشته باشد. این دفتر رو پاسخی است به ضرورت و نیاز فوق که به توفیق خدای سبحان فراهم آمده است. آنچه در این اثر و جهة اهتمام نویسنده بوده، به قرار زیر است:

۱. تاریخچه برپایی این سنت مهم و مؤثر

شیعی.

۲. حکم و فلسفه عزاداری.

۳. آسیب شناسی و چالش های فراروی مجالس و محافل مذهبی که از مهم ترین مسایل آیینی و دینی و مذهبی عصر ما است و هم چنان در کانون مباحث فرهنگی و هنری قرار دارد.

انتشارات فداییان اهل بیت علیهم السلام که با استعانت الهی، پیوسته می کوشد تا آثاری مفید و ارزشمند را در زمینه تاریخ و معارف اسلامی و ایرانی چاپ و منتشر نماید اکنون با این امید که در محافظت از مکتب عزاداری و احیای آن، و نیز در زدودن آن از آفتها و آسیبها، سهمیم باشد به چاپ این اثر همت گماشته است نویسنده این اثر را گامی لرزان در طریق احیای عزاداری بر می شمرد.

به مصداق کلام حکمت آمیز نبوی که: «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق»^(۱) از دوستان و سروران عزیز و بزرگواری که در مراحل مختلف آماده سازی و بررسی و چاپ و نشر این کتابچه ما رایاری رسانده اند، صمیمانه سپاسگزاری می نماید. از خداوند سبحان توفیق و شادکامی دو جهان برای

۱. هر کس از مردم سپاسگزاری نکند از آفریدگار نیز سپاسگزاری نخواهد کرد.

همه از جمله حضرات حجج اسلام آقایان: محمد جواد فاضل، جواد محدثی، محمود مهدی پور، علی اکبر مهدی پور، علی ابوالحسنی (منذر)، عبدالرسول حسینی، محمد اصغری نژاد، سید هادی صالحی، سید حسن فاطمی، خواهانیم.

حروف چینی کتاب را سرکار خانم مریم خلیلی بیدهندی و آقای شجاع خلیلی به عهده داشتند که از ایشان نیز سپاسگزاری می نمایم.

در خاتمه از برادر محترم و شیدای خاندان وحی آقای حاج محمد عباسی که خداوند و جود امثال ایشان را فزونی بخشد قدردانی می نمایم که هزینه انتشار این اثر را - با کمال رغبت - پذیرفته اند. باشد که روح پدر بزرگوارش - مرحوم حاج حسن عباسی سرپرست مسجد عشقعلی قم و مادر محترمه اش حاجیه خانم زهرا عباسیان قمی که فرزندان محب اهل بیت در دامان پر مهر خود پرورد شاد گردد و خداوند از ایشان به احسن وجه بپذیرد. و دستش را از خدمتگزاری به آستان مقدس امام حسین علیه السلام کوتاه نکند. از خداوند تبارک و تعالی می خواهیم به همه شیفتگان وارادتمندانی که در بر پا کردن تکیه ها و سامان دادن به هیأت مذهبی و مجالس حسینی دامن

همّت به کمر زده و پرچم شعائر الهی را به دوش می‌کشند بیش از پیش توفیق عنایت فرماید تا در اقامه هدف والای پیشوای شهیدان کوشا باشند و علیرغم تلاش دشمنان، عاشورا هر سال آن را با شکوه‌تر و بهتر از سال قبل برگزار کنند.

امید است نشر این اثر آگاهی ما را نسبت به مسئولیتها و وظایفی که در قبال حماسه حسینی داریم افزایش دهد تا مباد از کسانی باشیم که مشمول آیه شریفه «الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيهِمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا»^(۱) قرار گیریم.

از درگاه خداوند، برای خود و تمام دست اندرکاران تهیه این اثر، درخواست اجر و ثواب دارم و در پایان می‌گویم: پروردگارا توفیق را رفیق راه کن، تابیشتر در خدمت دین و مکتب عاشورا باشیم و بتوانیم آثار پر بارتری عرضه کنیم. و نیز می‌گویم: اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الْبَاكِينَ عَلَى الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ الْمَظْلُومِ عَلَيْهِ السَّلَام.

تربت پاک کریمه اهل بیت علیهم‌السلام قم:

بخش تحقیقات انتشارات فداییان اهل بیت علیهم‌السلام

ز- باقری بیدهندی

ش ۱۳۸۴